

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PODSUMOWANIE ANKIETY EWALUACYJNEJ

Ankieta ewaluacyjna (ZAŁĄCZNIK NR 1) skierowana została do rodziców lub opiekunów prawnych wszystkich niepełnosprawnych dzieci, będących głównymi beneficjentami projektu „Możemy jeszcze więcej”. Każda z rodzin, biorących udział w projekcie, została poproszona o wypełnienie ankiety jeden raz. Oznacza to, że w sytuacjach, w których w działania przewidziane w ramach projektu zaangażowanych było oboje rodziców/dwójka opiekunów prawnych dziecka, odpowiedzi w ankiecie stanowiły wypadkową indywidualnych ocen obu dorosłych osób. W trzech przypadkach, w których beneficjentami projektu była dwójka niepełnosprawnych dzieci z danej rodziny, będących w wieku do 8 r.ż., ale należących do różnych grupach wiekowych, rodzice i opiekunowie wypełnili ankietę dwukrotnie, oceniając odrębnie te spotkania z kulturą, w których dzieci nie uczestniczyły razem.

Istotne jest, że ankieta nie miała charakteru anonimowego. Rozwiązanie takie zostało zastosowane celowo i podyktowane dwiema przesłankami. Przede wszystkim, miało ono na celu umożliwienie porównania odpowiedzi rodziców/opiekunów, udzielonych w wybranych pytaniach w ankiecie rekrutacyjnej (ZAŁĄCZNIK NR 2) oraz ankiecie ewaluacyjnej. Drugim powodem rezygnacji z przeprowadzenia ankiety w sposób anonimowy była potrzeba pozyskania informacji zwrotnych od jak najszerszego grona beneficjentów projektu – rezygnacja z anonimowego charakteru ankiety umożliwiła kontrolowanie, którzy z uczestników projektu wywiązali się z ujętego w umowie uczestnictwa w projekcie obowiązku wypełnienia ankiety, a którzy nie.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w dniach od 17 do 20 grudnia 2015 r. drogą elektroniczną. Ankieta została uzupełniona przez dorosłych przedstawicieli każdej z rodzin, które wzięły udział w projekcie. Przygotowano ją przy użyciu narzędzia GoogleDocs, a dla osób, które miały trudności techniczne z jego obsługą została dodatkowo opracowana w programie MicrosoftOffice Word. Narzędzie GoogleDocs w przypadku niektórych formatów pytań nie umożliwiała zastosowania rozwiązania „Wymuszonej odpowiedzi”, zaś MicrosoftWord nie umożliwiał zastosowania go w ogóle. Z tego powodu liczba odpowiedzi udzielonych na poszczególne pytania była różna od całkowitej liczby wypełnionych ankiet ewaluacyjnych (56) oraz od całkowitej liczby osób, których dotyczyło dane pytanie (np. w przypadku pytań o ocenę poszczególnych wydarzeń kulturalnych).

Ze względów organizacyjnych w ankiecie nie ujęto oceny dwóch ostatnich spotkań z kulturą, zrealizowanych w dniach 19 i 20 grudnia 2015 r.

OCENA POSZCZEGÓLNYCH SPOTKAŃ Z KULTURĄ

W pierwszym z pytań rodzice i opiekunowie naszych głównych beneficjentów zostali poproszeni o ocenienie każdego ze spotkań z kulturą, w których uczestniczyło ich dziecko. Należało dokonać ogólnej oceny danego wydarzenia oraz dodatkowo odrębnie ocenić jego trzy aspekty:

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

(a) organizację, (b) stopień jego dostosowania do potrzeb i możliwości dzieci, (c) treść wydarzenia jako element oferty danej instytucji kultury. Wszystkie oceny dokonane zostały za pomocą 5-stopniowej skali, gdzie:

Ocena „1” oznaczała: „Bardzo źle oceniam ten aspekt wydarzenia/to wydarzenie”

Ocena „2” oznaczała: „Raczej źle oceniam ten aspekt wydarzenia/to wydarzenie”

Ocena „3” oznaczała: „Oceniam ten aspekt wydarzenia/to wydarzenie jako średnie”

Ocena „4” oznaczała: „Raczej dobrze oceniam ten aspekt wydarzenia/to wydarzenie”

Ocena „5” oznaczała: „Bardzo dobrze oceniam ten aspekt wydarzenia/to wydarzenie”

Ponadto, w przypadku każdego z wydarzeń osoby wypełniające ankietę miały możliwość pozostawienia dodatkowych uwag dotyczących danego spotkania z kulturą, w postaci dowolnych komentarzy tekstowych.

W Tabeli 1 zaprezentowano zestawienie średnich ocen dokonanych przez osoby ankietowane, natomiast w Tabeli 2 - komentarze dotyczące poszczególnych wydarzeń.

Najwyższe oceny ogólne, co naturalne, uzyskały te wydarzenia, które zakładały dużą dawkę aktywności uczestników, przy czym rodzice i opiekunowie najlepiej ocenili te spośród nich, w trakcie których rodzaj proponowanych aktywności ulegał zmianom (Warsztaty artystyczne w Akademii Sztuk Pięknych, warsztaty w Operze Krakowskiej oraz w klubokawiarni LikeKonik). Najniższą ocenę ogólną, choć wciąż na poziomie dobrym, uzyskał pokaz filmu „Akademia Pana Kleksa” w kinie Mikro, który część rodziców i opiekunów oceniła jako nieadekwatny dla dzieci z najmłodszych grup wiekowych (pokaz skierowany był do całych rodzin z dziećmi, bez ograniczeń wiekowych).

Średnie oceny organizacji poszczególnych wydarzeń kulturalnych we wszystkich przypadkach były względnie wysokie (najniższa z nich wyniosła 4,71 w pięciostopniowej skali). Organizację oceniono bardzo pozytywnie również w swobodnych komentarzach na temat projektu w ostatnim pytaniu ankiety ewaluacyjnej (TABELA 4.).

Oceny dostosowania każdego z wydarzeń do indywidualnych potrzeb dzieci były zróżnicowane. Pomimo starań organizatorów ukierunkowanych na zebranie w ankiecie rekrutacyjnej możliwie szczegółowych informacji dotyczących specyficznych potrzeb dzieci, a następnie – uwzględnienia ich podczas planowania poszczególnych spotkań z kulturą, dostosowanie wydarzeń do indywidualnych potrzeb każdego z uczestników nie było możliwe. Komentarze dotyczące nieadekwatnego dostosowania pojawiały się w sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie stwierdzili, że dane wydarzenie kulturalne powinno być skierowane do innej grupy wiekowej niż przewidziana przez organizatorów (dotyczyło to przede wszystkim wspomnianego pokazu filmu „Akademia Pana Kleksa” w kinie Mikro oraz w przypadku jednego z rodziców – spektaklu w teatrze Groteska), a także w sytuacjach, w których rodzice oczekiwali, że treść danego wydarzenia będzie bardziej specyficznie dostosowana do dzieci z określonego rodzaju niepełnosprawnością (niepełnosprawność intelektualna

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

lub autyzm), podczas gry organizator projektu nie uwzględniał podziału dzieci ze względu na rodzaje trudności rozwojowych, których doświadczają. Pojedyncze komentarze do poszczególnych wydarzeń odnosiły się również do jakości pracy animatorów i prowadzących niektóre wydarzenia (lekcja muzealna w Galerii Sztuki Polskiej XIX w. w Sukiennicach oraz seanse kinowe) – zdaniem niektórych ankietowanych osoby te nie zdołały w pełni wywiązać się ze swej roli.

Jeśli chodzi o treść danego spotkania z kulturą, rozpatrywaną jako element oferty danej instytucji kultury, najniższe średnie oceny (choć wciąż na poziomie dobrym) uzyskały wydarzenia wymagające biernego odbioru przygotowanego przekazu (lekcje muzealne w oddziałach Muzeum Narodowego w Krakowie oraz w Europeum, a także – seanse filmowe w kinach). Najwyższe oceny treści uzyskały wydarzenia oparte na angażowaniu dzieci w zróżnicowaną aktywność oraz na bogatym, barwnym i zmiennym przekazie wizualnym (warsztaty muzyczno-taneczne w klubokawiarni Like!Konik, spektakle teatralne w Grotesce i Klubie Kultury „Iskierka”, warsztaty w Operze).

TABELA 1. OCENY POSZCZEGÓLNYCH WYDARZEŃ KULTURALNYCH

		Liczba osób oceniających	Ogólna ocena wydarzenia	Organizacja wydarzenia	Stopień dostosowania do potrzeb dzieci	Treść wydarzenia jako element oferty danej instytucji
1	Muzeum Narodowe w Krakowie - Gmach Główny (lekcja muzealna i zwiedzanie)	11	4,55	4,72	4,27	4,55
2	Muzeum Narodowe w Krakowie - Dom Mehoffera (lekcja muzealna i zwiedzanie)	8	4,50	4,75	4,25	4,63
3	Ośrodek Kultury Europejskiej "Europeum" (lekcja muzealna oparta na zabawie kostiumowej)	14	4,43	4,71	4,57	4,21
4	Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie (warsztaty plastyczne dla dzieci i rodziców)	7	5,00	5,00	4,86	5,00
5	Muzeum Etnograficzne im. S. Udzieli w Krakowie (warsztaty)	6	4,83	5,00	4,83	4,67
6	Teatr Groteska (spektakl "Tańczowały dwa Michały" oraz warsztaty)	37	4,76	4,97	4,84	4,87
7	Kino Mikro (Pokaz filmu "Akademia Pana Kleksa")	30	4,28	4,79	4,35	4,35
8	Kino Kika (Pokazy filmów "Proszę słonia" oraz "Za jakie grzechy, dobry Boże?")	12	4,67	4,83	4,75	4,67
9	Opera Krakowska (Warsztaty "Ubierz z nami Ducha Opery")	13	4,92	4,92	4,77	4,92
10	Klubokawiarnia Like!Konik (Koncert i warsztaty "Klasyka dla Smyka")	11	4,91	4,91	4,91	5,00

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

		Liczba osób oceniających	Ogólna ocena wydarzenia	Organizacja wydarzenia	Stopień dostosowania do potrzeb dzieci	Treść wydarzenia jako element oferty danej instytucji
11	Filharmonia Krakowska (Warsztaty "Smykowe granie")	19	4,68	4,89	4,79	4,74
12	Filharmonia Krakowska - koncert finałowy	19	4,79	4,79	4,68	4,79
13	Opera Krakowska (Warsztaty "Muzyką pomaluj mój świat")	6	5,00	5,00	5,00	5,00
14	Klub Kultury "Iskierka" (Spektakl "Szewczyk Dratewka")	19	4,68	4,90	4,47	4,84
15	Klubokawiarnia Like!Konik (Warsztaty "Krzysztoforki")	11	4,82	5,00	5,00	4,73
16	Muzeum Narodowe - Galeria Sztuki Polskiej XIX w. w Sukiennicach (lekcja muzealna i zwiedzanie)	8	4,50	5,00	4,25	4,50
17	Teatr Groteska (Spektakl "Brzydkie kaczątko")	-	-	-	-	-

TABELA 2. KOMENTARZE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH WYDARZEŃ KULTURALNYCH

		Komentarze dot. danego wydarzenia
1	Muzeum Narodowe w Krakowie - Gmach Główny (lekcja muzealna i zwiedzanie)	(1) Niektóre części wydarzenia były skierowane dla trochę starszych dzieci; (2) Niedostosowane do wieku dziecka
2	Muzeum Narodowe w Krakowie - Dom Mehoffera (lekcja muzealna i zwiedzanie)	(1) Myślę że muzeum to specyficzne miejsce, a niektórym dzieciom z problemem ciężko było wytłumaczyć, aby niczego nie dotykały, taki komunikat trudny jest nawet dla dzieci zdrowych, co dopiero dla dziecka z autyzmem
3	Ośrodek Kultury Europejskiej "Europeum" (lekcja muzealna oparta na zabawie kostiumowej)	(1) Same eksponaty niezrozumiałe dla Małgosi... odczeka z rycerzami [animacja - uwaga autora podsumowania] o wiele lepsza, wręcz konieczna :)
4	Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie (warsztaty plastyczne dla dzieci i rodziców)	(1) Moje dzieci bardzo lubią zajęcia artystyczne, bardzo im się to wydarzenie podobało, (2) Babcia przekazała że bardzo fajnie było... prace do dziś zdobią nasze domy
5	Muzeum Etnograficzne im. S. Udzieli w Krakowie (warsztaty)	(1) Nigdy nie sądziłam, że moje dziecko może zainteresować cokolwiek w Muzeum Etnograficznym, i pewnie nigdy bym się z nim sama tam nie wybrała. Byłam bardzo mile zaskoczona :)

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

6	Teatr Groteska (spektakl "Tańczowały dwa Michały" oraz warsztaty)	(1) Myślę że syn jest za młodym człowiekiem na ten spektakl - oferta dla starszych dzieci, (2) Spotkanie po sztuce na ostatnim piętrze z panią aktorką nie było dostosowane do upośledzenia umysłowego, (3) Zdecydowanie najbardziej udane z wydarzeń. Jedyne, w którym Bartek naprawdę z własnej woli uczestniczył. Bardzo mu się podobało:)
7	Kino Mikro (Pokaz filmu "Akademia Pana Kleksa")	(1) Zmieniłabym albo przedział wiekowy - jedna scena z filmu (przemarsz i atak wilków, a głównie wycie) była dosyć przerażająca - być może od 3 lat w górę, lub poziom głośności tej sceny; (2) Film był niedostosowany do wieku dzieci, podobno dużo dzieci było niezainteresowanych. Kłopoty z akustyką: film puszczone za cicho, koordynatora przez mikrofon też nie było słychać; (3) Animatorzy byli dostępni, jednak dzieci było na tyle dużo, że nie byli w stanie pomóc w opiece wszystkim osobom; (4) Film był skierowany do starszych dzieci niż trzyletnie; (5) Film mógł być momentami nieco straszny :-), ale synek jakoś go zniósł i raczej nie miał po nim koszmarów; (6) Film zbyt trudny dla dziecka lat 5 (długie dialogi, wymagająca skupienia akcja, i trochę może zbyt straszny - kultowy już swoją drogą;) - pochod wilków); (7) Szkoda że tylko pierwsza część :); (8) Dziecko megazadowolone... opiekun trochę mniej bo liczył na obydwie części filmu:); (9) Jak na możliwości Bartka, trochę za trudny film; (10) Za głośno, zbyt trudny film, zabawy w pytania dziecko odrzuciło; (11) Niedostosowane do wieku dziecka;
8	Kino Kika (Pokazy filmów "Proszę słońca" oraz "Za jakie grzechy, dobry Boże?")	(1) Tutaj także był problem z animatorami, miało być to wyjście skierowane dla rodziców, dzieci miały bawić się z dziećmi, jednakże żadna z Pań nie potrafiła zająć się dzieckiem na tyle ciekawie by zechciał z nimi zostać, zatem ja co chwilę wychodziłam z sali, bo syn był znudzony.
9	Opera Krakowska (Warsztaty "Ubierz z nami Duchą Opery")	(1) Dziecko z upośledzeniem nudzi się gdy opowiada się historię, woli słuchać muzyki.
10	Klubokawiarnia Like!Konik (Koncert i warsztaty "Klasyka dla Smyka")	(1) Dla mnie osobiście było trochę monotonię, ale Marysia do tej pory pamięta kilka piosenek/wierszyków, więc może to dobra metoda do pracy z dziećmi. Ogólnie nam się podobało. Część określana w zapowiedziach jako "warsztaty" nie różniła się od reszty spotkania; (2) Minusem duża ilość zabawek grających, które Bartka kompletnie rozproszyły, ale samo wydarzenie bardzo fajne:)
11	Filharmonia Krakowska (Warsztaty "Smykowe granie")	(1) Świetne. Mniej monotonii niż w LikeKoniku; (2) Tematyka "listopadowa" moim zdaniem nieadekwatna/niezrozumiała dla mojego dziecka;
12	Filharmonia Krakowska - koncert finałowy	(1) O wiele lepsze wydarzenie niż "Smykowe Granie" moim zdaniem, ale spróbowałbym i tak więcej wspólnej interakcji z dziećmi na poziomie wspólnego grania i naśladowania dźwięków, a nie tekstów nawet prostych piosenki; (2) Wytrzymaliśmy na dobrym poziomie koncentracji około połowy koncertu, córka zachwalała ciasteczka i instrumenty, więc 5/5 :)
13	Opera Krakowska (Warsztaty "Muzyką pomaluj mój świat")	(1) Wspaniałe wydarzenie i równie wspaniała niespodzianka - wizyta Mikołaja :) (2) Ciekawie, bardzo nam się podobało.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

14	Klub Kultury "Iskierka" (Spektakl "Szewczyk Dratewka")	(1) Wpisałam db, a nie bdb tylko dlatego, że ten teatrzyk nie był najlepszy dla Marysi, która się po prostu bała (za dużo ekspresji aktorów, głośne dźwięki itp.). Ale to kwestia indywidualnej wrażliwości :-). Natomiast bardzo się nam podobały warsztaty, prowadzący świetnie dostosowywał tempo do dzieci, no i było to ciekawe (a Marysia przestała się bać :)) (2) Świetnie poprowadzone, bardzo ciekawe warsztaty po przedstawieniu, fantastyczna zabawa i dla dzieci i dla dorosłych ;) (3) Niesamowite wydarzenie, aktorzy rewelacyjni. Potrafili nawiązać kontakt z dziećmi.
15	Klubokawiarnia Like!Konik (Warsztaty "Krzysztoforki")	(1) Super miejsce, fajna atmosfera
16	Muzeum Narodowe - Galeria Sztuki Polskiej XIX w. w Sukiennicach (lekcja muzealna i zwiedzanie)	(1) Bardzo się cieszę że mogliśmy być w Muzeum Narodowym, odtąd ilekroć jesteśmy w sukiennicach to Bartek mówi, że chce iść do muzeum :) Prowadząca spotkanie chyba trochę za trudnym językiem mówiła do dzieci i za dużo szczegółów odnośnie samej techniki powstawania obrazu. Może byłoby ciekawiej, gdyby więcej poopowiadała o gotowych obrazach? Ale ogólnie bardzo pozytywne wrażenie; (2) Prowadzący bez doświadczeń z tego typu grupą;
17	Teatr Groteska (Spektakl "Brzydkie kaczątko")	-

WPŁYW PROJEKTU NA BENEFICJENTÓW

W drugim z pytań ankiety ewaluacyjnej rodzice i opiekunowie głównych beneficjentów projektu „Możemy jeszcze więcej” zostali poproszeni o ocenę wpływu projektu na ich samych oraz ich dzieci, będące uczestnikami wydarzeń kulturalnych. Należało dokonać oceny 9 stwierdzeń, dotyczących potencjalnego wpływu projektu na uczestników, wykorzystując w tym celu 5-stopniową skalę, gdzie:

- „1” oznaczało, że osoba ankietowana zdecydowanie nie zgadza się z danym stwierdzeniem,
- „2” oznaczało, że osoba ankietowana raczej nie zgadza się z danym stwierdzeniem,
- „3” oznaczało, że osoba ankietowana częściowo/ w średnim stopniu zgadza się z danym stwierdzeniem
- „4” oznaczało, że osoba ankietowana raczej zgadza się z danym stwierdzeniem,
- „5” oznaczało, że osoba ankietowana zdecydowanie zgadza się z danym stwierdzeniem.

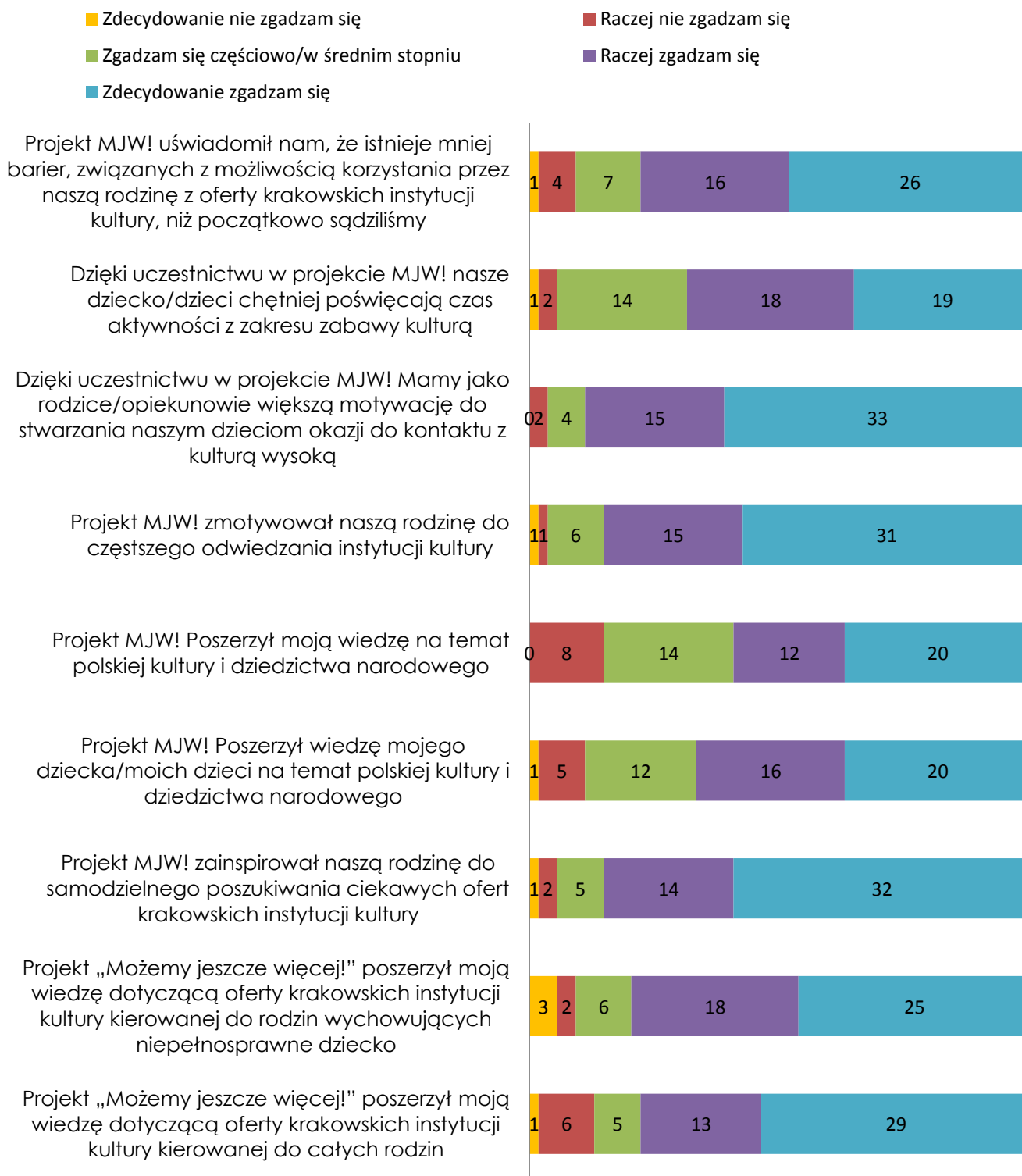
Dodatkowo osoby ankietowane miały możliwość uzupełnienia udzielonych odpowiedzi o komentarz tekstowy na temat spostrzeżeń dotyczących innego rodzaju wpływu, jaki projekt *Możemy jeszcze więcej!* wywarł na nie same oraz ich rodziny.

Na pytanie odpowiedziało 54 spośród 56 ankietowanych uczestników projektu. Na Wykresie 1. przedstawiono liczebność poszczególnych ocen, przypisanych każdemu ze stwierdzeń. W Tabeli 3. zestawiono dodatkowe komentarze osób ankietowanych.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WYKRES 1. WPŁYW PROJEKTU MOŻEMY JESZCZE WIĘCEJ! NA UCZESTNIKÓW – LICZEBNOŚĆ ODPOWIEDZI

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

TABELA 3. DODATKOWE UWAGI OSÓB BADANYCH DOTYCZĄCE WPŁYWU PROJEKTU NA NIE ORAZ CZŁONKÓW ICH RODZIN

Inny wpływ – jaki?	
1	„Możliwość wyjścia z dzieckiem bez obawy, że komuś nie spodoba się zachowanie naszego dziecka”.
2	„Każde wyjście było stresem dla mnie jako rodzica. Musiałam w napięciu kontrolować dziecko, obserwować i szybko reagować, ale korzyści były duże bo syn przetrwał. Zaletą projektu była możliwość wzięcia drugiego dziecka i dodatkowego opiekuna dla drugiego dziecka”.
3	„Projekt MJW pozwolił nam, rodzicom poznać zachowania dziecka w sytuacjach niecodziennych. Dzięki temu wysunęliśmy wnioski, które będą miały wpływ na dalszą terapię naszego syna. Serdecznie dziękujemy za możliwość wzięcia udziału w projekcie. Mamy nadzieję, że pojawi się więcej podobnych inicjatyw. Dziękujemy Pani Koordynator!!!:) Pozdrawiamy!”
4	„Syn ze względu na swój wiek (3 lata) nie mógł w pełni skorzystać z ofert, tym bardziej, że jednak był mało zainteresowany tym co jest przedstawiane, przez co przeszkadzał innym uczestnikom. Z tego właśnie względu zrezygnowaliśmy z kolejnego uczestnictwa w wydarzeniach. Sądziłyśmy, że będzie inaczej, jednak się myliliśmy. Jednakże za rok na pewno będziemy chcieli skorzystać z pełnej oferty, myślę, że syn nam na to pozwoli. Uważa, że projekt MWM był naprawdę świetnie zorganizowany i rozszerzył nasze spojrzenie na kulturę”.
5	„Uspołecznienie dzieci, dzieci przebywały w miejscach publicznych i nikt nie patrzył się na nas krzywo”.
6	„Nie chodziliśmy do kina i teatru myśląc że Filip nie jest "gotowy". Kilka pierwszych wyjść "trudniejszych", jednak ostatnie spotkania super. Świetnym pomysłem było zorganizowanie pierwszych przedstawień wyłącznie dla "naszych" dzieci, a ostatnie "Brzydkie kaczątko" już w gronie rówieśników. Dziękuję.”
7	„BYŁ TO CZAS KTÓRY SPĘDZILIŚMY CAŁĄ RODZINĄ, UCZESTNICZĄC W WYDARZENIACH KULTURALNYCH”.
8	„Na pewno dzięki projektowi będziemy częściej odwiedzać instytucje kulturalne. Okazuje się że nawet z dzieckiem niepełnosprawnym to jednak możliwe. Niemniej bardzo bym chciała, aby w naszym mieście było więcej ofert skierowanych m.in. do dzieci autystycznych. Może dzięki takim projektom instytucje wprowadzą takie możliwości? Oby!!!”

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące wpływu projektu *Możemy jeszcze więcej!* na jego beneficjentów oraz członków ich rodzin wskazuje na to, że większość osób ankietowanych uważa, że:

- projekt uświadomił im, że istnieje mniej barier na ich drodze do korzystania z oferty krakowskich instytucji kultury niż początkowo sądziły (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliły 42 osoby spośród 54),
- dzięki uczestnictwu w projekcie *Możemy jeszcze więcej!* ich dzieci chętniej poświęcają czas na aktywność związaną z zabawą kulturą (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliło 37 osób spośród 54),

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- dzięki uczestnictwu w projekcie wzrosła ich motywacja do korzystania wraz z dziećmi z oferty krakowskich instytucji kultury (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliło 48 osoby spośród 54),
- dzięki uczestnictwu w projekcie wzrosła motywacja ich rodziny do korzystania z oferty instytucji kultury (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliło 46 osób spośród 54),
- uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na poziom ich własnej wiedzy, dotyczącej polskiej kultury i dziedzictwa narodowego (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliły 32 osoby spośród 54),
- uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na poziom wiedzy ich dzieci, dotyczącej polskiej kultury i dziedzictwa narodowego (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliło 36 osób spośród 54),
- projekt *MJW!* zainspirował ich rodzinę do samodzielnego poszukiwania atrakcyjnych ofert krakowskich instytucji kultury, kierowanych do rodzin z dziećmi (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliło 46 osób spośród 54),
- projekt *MJW!* poszerzył ich wiedzę dot. oferty krakowskich instytucji kultury, kierowanej do rodzin wychowujących niepełnosprawne dziecko (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliły 43 osoby spośród 54),
- projekt *MJW!* poszerzył ich wiedzę dot. oferty krakowskich instytucji kultury, kierowanej do całych rodzin (odpowiedzi „Raczej tak” oraz „Zdecydowanie tak” udzieliły 42 osoby spośród 54).

Wśród komentarzy dotyczących innego rodzaju wpływu, jaki projekt wywarł na jego uczestników, dominują te związane z poczuciem bezpieczeństwa doświadczonym przez wielu dorosłych uczestników wydarzeń. Wynikało ono z tego, że organizatorzy i wykonawcy działań z zakresu animacji kultury uwzględniali specyfikę potrzeb dzieci niepełnosprawnych i że zarówno one, jak i ich rodzice/opiekunowie nie spotkali się z ocenami i z odrzuceniem, którego nierzadko spodziewają się, uczestnicząc w podobnych działaniach, organizowanych na własną rękę.

CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z OFERTY INSTYTUCJI KULTURY

W celu zbadania zmian w motywacji rodziców i opiekunów dzieci biorących udział w projekcie do korzystania wraz z rodziną z oferty instytucji kultury, w ankiecie ewaluacyjnej powtórzono w zmienionej formie pytanie, które zadano w ankiecie rekrutacyjnej, przed rozpoczęciem zaplanowanych działań.

Pytanie w ankiecie rekrutacyjnej brzmiało następująco:

„Czy korzystają Państwo wraz z dziećmi z oferty wymienionych niżej instytucji kultury? Jak często?”

- Muzeum
- Teatr
- Opera

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- Filharmonia
- Kino”

W przypadku każdej z wymienionych instytucji kultury osoba wypełniająca ankietę miała za zadanie wybór jednej z następujących opcji:

- Nigdy
- Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)
- Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)
- Czasami (co kilka tygodni)
- Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)

W analogicznym zadaniu, umieszczonym w ankiecie ewaluacyjnej, zmieniono formę pytania na następującą:

„Czy po zakończeniu Projektu zamierzają Państwo regularnie korzystać wraz z dziećmi z oferty wymienionych niżej instytucji kultury? Jak często?”. Lista instytucji oraz format dostępnych odpowiedzi pozostały bez zmian.

Podczas analizy ankiet ewaluacyjnych, porównano dane dla każdej z 54 osób, które udzieliły odpowiedzi na wspomniane pytanie w obu ankietach. **Wyniki porównań wskazują jednoznacznie na wzrost motywacji do korzystania z oferty instytucji kultury u zdecydowanej większości dorosłych przedstawicieli rodzin, biorących udział w projekcie *Możemy jeszcze więcej!***

MUZEA

Spośród 54 osób ankietowanych, po zakończeniu projektu *Możemy jeszcze więcej!*:

- **41 osób (76%) zadeklarowało chęć częstszego korzystania wraz z dziećmi z oferty muzeów w zestawieniu z odpowiedziami udzielonymi przed udziałem w projekcie (w tym w przypadku 4 osób motywacja wzrosła o 3 punkty na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza „Nigdy”, 2 – „Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)”, 3 – „Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)”, 4 – „Czasami (co kilka tygodni)”, a 5 – „Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)”; w przypadku 16 osób motywacja wzrosła o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku 21 osób – o 1 punkt na 5-stopniowej skali),**
- **u 10 osób (19%) motywacja do korzystania z oferty muzeów pozostała na tym samym poziomie,**
- **u 3 osób (5%) motywacja do korzystania z oferty muzeów obniżyła się (w przypadku 2 osób – o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku jednej z osób – o jeden punkt.**

Spośród 22 osób, które przed rozpoczęciem udziału w projekcie zadeklarowały, że nigdy wcześniej nie korzystały z oferty muzeów wraz z dziećmi, aż 20 zadeklarowało, że chciałoby regularnie z niej korzystać.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

TEATRY

Spośród 54 osób ankietowanych, po zakończeniu projektu *Możemy jeszcze więcej!*:

- **48 osób (89%) zadeklarowało chęć częstszego korzystania wraz z dziećmi z oferty teatrów** w zestawieniu z odpowiedziami udzielonymi przed udziałem w projekcie (w tym w przypadku 11 osób motywacja wzrosła o 3 punkty na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza „Nigdy”, 2 – „Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)”, 3 – „- Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)”, 4 – „Czasami (co kilka tygodni)”, a 5 – „Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)”; w przypadku 25 osób motywacja wzrosła o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku 12 osób – o 1 punkt na 5-stopniowej skali),
- **u 5 osób (9%) motywacja do korzystania z oferty teatrów pozostała na tym samym poziomie,**
- **u 1 osoby (niespełna 2%) motywacja do korzystania z oferty teatrów nieznacznie obniżyła się** (o 1 punkt na 5-stopniowej skali).

Spośród 24 osób, które przed rozpoczęciem udziału w projekcie zadeklarowały, że nigdy wcześniej nie korzystały z oferty teatrów wraz z dziećmi, aż 23 zadeklarowały, że chciałyby regularnie z niej korzystać.

OPERA

Spośród 54 osób ankietowanych, po zakończeniu projektu *Możemy jeszcze więcej!*:

- **46 osób (85%) zadeklarowało chęć częstszego korzystania wraz z dziećmi z oferty opery** w zestawieniu z odpowiedziami udzielonymi przed udziałem w projekcie (w tym w przypadku 8 osób motywacja wzrosła o 3 punkty na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza „Nigdy”, 2 – „Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)”, 3 – „- Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)”, 4 – „Czasami (co kilka tygodni)”, a 5 – „Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)”; w przypadku 15 osób motywacja wzrosła o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku 23 osób – o 1 punkt na 5-stopniowej skali),
- **u 6 osób (11%) motywacja do korzystania z oferty opery pozostała na tym samym poziomie,**
- **u 2 osób (4%) motywacja do korzystania z oferty opery obniżyła się** (o 1 punkt na 5-stopniowej skali).

Spośród 48 osób, które przed rozpoczęciem udziału w projekcie zadeklarowały, że nigdy wcześniej nie korzystały z oferty opery wraz z dziećmi, aż 44 zadeklarowały, że chciałyby regularnie z niej korzystać.

FILHARMONIA

Spośród 54 osób ankietowanych, po zakończeniu projektu *Możemy jeszcze więcej!*:

- **49 osób (91%) zadeklarowało chęć częstszego korzystania wraz z dziećmi z oferty filharmonii** w zestawieniu z odpowiedziami udzielonymi przed udziałem w projekcie (w tym w przypadku 1 osoby motywacja wzrosła o 4 punkty na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza „Nigdy”, 2 – „Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)”, 3 – „- Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)”, 4 – „Czasami

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

(co kilka tygodni)”, a 5 – „Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)”; w przypadku 9 osób motywacja wzrosła o 3 punkty na 5-stopniowej skali, w przypadku 17 osób motywacja wzrosła o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku 22 osób – o 1 punkt na 5-stopniowej skali),

- **u 4 osób (7%) motywacja do korzystania z oferty filharmonii pozostała na tym samym poziomie,**
- **u 1 osoby (2%) motywacja do korzystania z oferty filharmonii obniżyła się** (o 1 punkt na 5-stopniowej skali).

Spośród 42 osób, które przed rozpoczęciem udziału w projekcie zadeklarowały, że nigdy wcześniej nie korzystały z oferty filharmonii wraz z dziećmi, wszystkie zadeklarowały, że chciałyby regularnie z niej korzystać.

KINO

Spośród 54 osób ankietowanych, po zakończeniu projektu *Możemy jeszcze więcej!*:

- **42 osoby (78%) zadeklarowały chęć częstszego korzystania wraz z dziećmi z oferty kin** w zestawieniu z odpowiedziami udzielonymi przed udziałem w projekcie (w tym w przypadku 8 osób motywacja wzrosła o 3 punkty na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza „Nigdy”, 2 – „Rzadko (rzadziej niż raz na 3 miesiące)”, 3 – „- Sporadycznie (średnio raz na 3 miesiące)”, 4 – „Czasami (co kilka tygodni)”, a 5 – „Często (nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie)”; w przypadku 15 osób motywacja wzrosła o 2 punkty na 5-stopniowej skali, a w przypadku 19 osób – o 1 punkt na 5-stopniowej skali),
- **u 6 osób (11%) motywacja do korzystania z oferty kin pozostała na tym samym poziomie,**
- **u 6 osób (11%) motywacja do korzystania z oferty kin obniżyła się** (w przypadku 5 osób o 1 punkt na 5-stopniowej skali, a w przypadku jednej osoby – o 2 punkty w 5-stopniowej skali).

Spośród 21 osób, które przed rozpoczęciem udziału w projekcie zadeklarowały, że nigdy wcześniej nie korzystały z oferty kin wraz z dziećmi, aż 20 zadeklarowało, że chciałyby regularnie z niej korzystać.

GOTOWOŚĆ DO DALSZEGO KORZYSTANIA Z PODOBNYCH DZIAŁAŃ, PRZYGOTOWANYCH PRZEZ ORGANIZATORA

Biorąc pod uwagę plany Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, związane z poszerzaniem zakresu działań w obszarze edukacji kulturowej i artystycznej dzieci i młodzieży, uczestnikom projektu zadano pytanie dotyczące potencjalnej gotowości do skorzystania z podobnych działań, gdyby zostały one zaferowane w formie odpłatnej.

Spośród 54 osób, które udzieliły odpowiedzi na owo pytanie w ankiecie ewaluacyjnej, aż 51 (94%) jednoznacznie wyraziło chęć uczestnictwa w podobnych działaniach również wówczas, gdy wiązałoby się to uiszczeniem opłaty.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

DODATKOWE UWAGI, DOTYCZĄCE PROJEKTU

W ostatnim pytaniu ankiety ewaluacyjnej pozostawiono osobom ankietowanym możliwość przekazania organizatorom dodatkowych uwag, dotyczących projektu *Możemy jeszcze więcej!* W TABELI 4. znajduje się zestawienie wszystkich komentarzy, jakich zdecydowali się udzielić rodzice i opiekunowie dzieci niepełnosprawnych, biorących udział w projekcie.

Wśród komentarzy zdecydowanie dominują te o charakterze podziękowań dla organizatorów za możliwość wzięcia udziału w projekcie, za poczucie bezpieczeństwa związane z uczestnictwem w poszczególnych działaniach z grupą rodzin o podobnych potrzebach oraz za działanie na rzecz przełamywania barier związanych z uczestnictwem dzieci niepełnosprawnych w ofercie instytucji kultury (13 komentarzy).

Wśród komentarzy pojawiły się ponadto sugestie dotyczące ewentualnych dalszych działań w podjętym kierunku. W jednej z uwag zasugerowano zorganizowanie zajęć dla dzieci z konkretną niepełnosprawnością. Z całą pewnością warto rozważyć tę wskazówkę - pozwoliłoby to na znacznie bardziej adekwatne dostosowanie działań do indywidualnych potrzeb ich beneficjentów, ponieważ potrzeby dzieci dotkniętych różnymi dysfunkcjami są bardzo zróżnicowane, a czasami wręcz wykluczają się. Świadczy o tym inny z komentarzy, który zwraca uwagę na to, iż dla dziecka dotkniętego upośledzeniem umysłowym część działań opartych na ustnym przekazie informacji może być nieadekwatna. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że zdecydowana większość dzieci biorących udział w projekcie *Możemy jeszcze więcej!* nie należała do grupy dzieci dotkniętych niepełnosprawnością intelektualną i całkowita rezygnacja z części działań edukacyjnych w ich przypadku stanowiłaby stratę.

Pośród innych sugestii, dotyczących dalszych kierunków działania pojawiły się bezpośrednie zachęty do realizacji inicjatyw o takim samym lub podobnym charakterze (np. rozszerzonym o uczestnictwo w wydarzeniach sportowych).

Do pozostałych uwag, które warto rozważyć podczas planowania podobnych działań, z pewnością należą te dotyczące uwzględnienia pór posiłków – jedna z osób ankietowanych zasugerowała, że istotne jest, aby wyjścia nie były zorganizowane w porze obiadowej, inna z kolei – że należy więcej uwagi poświęcić kwestii informowania rodziców o tym, czy dane wydarzenie przewiduje poczęstunek. Zdecydowana większość komentarzy, dotyczących kwestii organizacyjnych była bardzo pozytywna, jednak w odczuciu jednej z osób w komunikacji pomiędzy organizatorem i uczestnikami wydarzeń panował pewien chaos, w ocenie innej – zbyt późno informowano o dokładnych terminach poszczególnych spotkań z kulturą, a według dwóch osób - animatorzy zaangażowani w niektóre zadania nie w pełni wywiązali się ze swojej roli.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

TABELA 4. Dodatkowe uwagi, dotyczące projektu *Możemy jeszcze więcej!*

1	„Chcemy w imieniu własnym i naszych dzieci podziękować Państwu za możliwość uczestniczenia w tak genialnym projekcie. Dzięki Wam mamy głębokie przekonanie, że przynajmniej raz w miesiącu będziemy w jednym z miejsc, które odwiedziliśmy. Jesteśmy zauroczeni Operą! Niestety oferta dla dzieci jest dość ograniczona. Teatr Groteska - oczywiście Filharmonia -koncerty Muzeum i ASP - jak najbardziej Kino - raczej nie”
2	„Bardzo dziękujemy za Państwa czas zaangażowanie i wiarę w naszą rodzinę.) Bardzo dziękujemy za poświęcenie, radość którą Panie dają w pracy z naszym Synem, Bardzo dziękujemy za przełamywanie tabu”
3	„Zajęcia dedykowane dla dzieci z konkretną niepełnosprawnością/dysfunkcją”
4	„Bardziej odpowiadałyby nam godziny wcześniejsze - przedpołudniowe - niż te w porze obiadu. Ogólnie ogromnie cieszymy się, że podjęli się Państwo organizacji takich spotkań dla naszego dziecka. Choć z różnych przyczyn nie mogliśmy wziąć udziału we wszystkich przedsięwzięciach, bardzo popieramy takie inicjatywy i liczymy na więcej”.
5	„Trochę chaosu i przegadania w komunikacji/informowaniu o wydarzeniach. Nie zawsze precyzyjne informacje dot. poczęstunków - a to ważne, bo dzieci szybko robią się głodne. Do Filharmonii zabrałam dla dziecka przekąski, które okazały się niepotrzebne. Nie zabrałam nic na „Szewczyka Dratewkę”, bo myślałam, że coś będzie (bo wcześniej wszędzie było). Poza tym: DZIĘKUJEMY. Nasze największe odkrycie to Filharmonia”.
6	„Dzieci dobrze reagują na dźwięki, muzykę i sztuki teatralne, ale nie potrafią się skupić na opowieściach, lekcjach muzealnych itp. ze względu na niepełnosprawność intelektualną”.
7	„Nie mam uwag. Projekt i organizacja wspaniała!!! Dziękujemy bardzo!!!”
8	„BARDZO DZIĘKUJĘ!”
9	„Dziękujemy :)”
10	„Jedyna uwaga dotyczy animatorów, powinny być to osoby wykwalifikowane, wydaje mi się, że Panie, które były, nie potrafiły zajmować się dziećmi, zaproponować im ciekawą zabawę”.
11	„Uspołecznienie dzieci, dzieci przebywały w miejscach publicznych i nikt nie patrzył się na nas krzywo”
12	„Zbyt późna informacja o terminie niektórych wydarzeń. Pracuję w niektóre weekendy i nie zdążyłam się zamienić w pracę”.
13	„Super projekt. Przyznam, że wcześniej miałam opory, żeby brać Syna w różne miejsca, bo obawiałam się reakcji ludzi, i jego samego, zwłaszcza, że nie wykazywał szczególnego zainteresowania np. działaniami plastycznymi. Po projekcie okazało się, że teatr i wszelkie spotkania z żywym człowiekiem na scenie, to jest to co Tomka bardzo wciąga... Gdyby nie projekt, być może zajęłoby mi więcej czasu odkrywanie tego :) Dziękuję i czekamy na więcej!”
14	„Uważam, że projekt okazał się niezwykle udaną inicjatywą, z szeroką i ciekawą ofertą dostosowaną do szczególnych potrzeb dzieci, praktycznie każde z wyjść było dla dzieciaków fantastyczną przygodą i wielkim przeżyciem (zwłaszcza przedstawienia i warsztaty teatralne, koncert na żywo ale też kino czy warsztaty w operze). Organizacja wydarzeń bardzo dobra, łącznie z poczęstunkami uwzględniającymi potencjalne ograniczenia żywieniowe naszych dzieci.

Możemy jeszcze więcej!

Dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

	Szczególne podziękowania należą się Pani Annie Krauzowicz za wielkie zaangażowanie, życzliwość, opiekę i zainteresowanie uczestnikami przy każdym z wydarzeń”.
15	„Bardzo dziękujemy za zaproszenie nas do projektu. Czas i inne zobowiązania nie pozwoliły nam wziąć udziału w większej ilości zajęć, ale ochota nam pozostała ;) Pozdrawiamy serdecznie!”
16	„Bardzo prosimy o następny projekt. Żałuję kilku wydarzeń które opuściliśmy. Może ciekawe by było wprowadzić do projektu jeszcze instytucje sportowe? np. zwiedzanie stadionu piłkarskiego albo mecz w Tauron Arenie:) Albo np. komnaty na Wawelu? Katedra? Kościół Mariacki? Parę razy chciałam tam iść z Bartkiem, ale się bałam, że nas wyrzucą. Generalnie całym sercem projekt popieramy i dziękujemy, że chciało się Wam poświęcić tyle weekendów naszym Dzieciom. Absolutnie wspaniałe:):) ”
17	„BARDZO DZIĘKUJEMY ZA MOŻLIWOŚĆ UDZIAŁU, KTÓRY POMÓGŁ NAM PRZEŁAMAĆ BARIERĘ I OBIĘKCJE ZWIĄZANE Z WYJŚCIAMI W TAKIE MIEJSCA Z NASZĄ CÓRKĄ”
18	„Jedyna moja uwaga podczas spotkania w przerwie filmu w kinie MIKRO zabrakło czarodzieja, który potrafiłby w taki sam sposób, jak wróżki wciągnąć do zabawy chłopców”.
19	„Projekt miał działania dostosowane do potrzeb syna; w zasadzie dodatkowych uwag nie mam do działań projektowych”.
20	„Cieszę się, że zorganizowali Państwo projekt dla dzieci niepełnosprawnych. Kraków nie posiada jeszcze bogatej oferty kulturalnej dla dzieci niepełnosprawnych, społeczeństwo nie jest jeszcze gotowe na zajęcia integracyjne z dziećmi niepełnosprawnymi”.
21	„Dziękujemy za stworzone możliwości i przekazaną pozytywną energię”.

LISTA ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1.

Wzór ankiety ewaluacyjnej – projekt „Możemy jeszcze więcej!”

Załącznik nr 2.

Wzór ankiety rekrutacyjnej – projekt „Możemy jeszcze więcej!”